

VIISAAT TANSSIVAT

- koreografisia unelmia Kaapelitehtaalla

Emme saa pakottaa liikettä asetettuun kuvioon, vaan pikemminkin meidän tulee tarjota liikkeelle kehto jossa se voi löytää omat kuvionsa – uudestaan ja uudestaan...

Zodiak järjesti 30.1.–8.2. seitsemännen kerran kansainvälisen *Sivuaskel / Side Step* -festivaalin. Festivaalin teema oli tänä vuonna ”2000-luvun koreografiset unelmat”.

Mielenkiintoisinta *Sivuaskeleessa* oli se, että huolimatta lukuisista ulkomaisista vierailuesityksistä festivaalin ydin tuntui olevan aivan muualla. Taidekentällä on jo tottunut siihen, että muualta tuodut jo maineikkaat esitykset vievät niin huomion kuin rahatkin – usein ne ovat toki saamansa ansainneetkin. Nyt festivaalin keskuksiksi tuntui muodostuvan koreografikollektiivi *Z-scoren* ja dramaturgi **Steve Valkin** *Valssaamoon* toteuttama parin viikon ajalle laajentunut sosiaalisen koreografian tapahtuma ja kokeilu (tai ”koreografioitu esityskokonaisuus”) *U.N.I. (You and I)*.

... Koreografioida: järjestää kehojen välisiä suhteita ajassa ja tilassa...

... Koreografia: kehojen välisten suhteiden kehystämisen akti, ”tapa nähdä maailma”...

Valssaamossa pidettiin päivittäin brittiläisen ryhmädynamiikkaan erikoistuneen analyytikon ja organisaatiokonsultin **Gordon Lawrencen** kehittämiä sosiaalisen unennäön istuntoja. Siellä kuultiin äänitaidetta, harjoiteltiin ei-inhimilliseksi muuttumista *Toisissa tiloissa* -ryhmän johdolla aamuyön tunteina *Yökylässä*-happeningissä, syötiin brunssia, nähtiin spontaaneja tanssipyrähdyksiä, oleskeltiin, keskusteltiin, ehkä joskus nukahdettiinkin. Voi sanoa mainonnan pitäneen paikkansa, kun Zodiakin sivuilla kerrotaan tehdastilan muuntuvan ”luovaksi kokeilulaboratorioksi, teehuoneeksi, kotoisaksi pesäksi, harjoittelusaliksi ja uudeksi ajattelun tilaksi”.

Sosiaalisen unennäön tuominen festivaalin kontekstiin otti taiteen ulkopuolisen metodin käyttöön

taiteellisen kokeilun työkaluksi. Matriiseiksi kutsutut istunnot toimivat luontevasti koko Sivuaskel-tapahtuman keskiönä ja symbolina.

Matriisi oli kollektiivinen assosiaatioketju, joka alkoi tilaan asettumisella. Osallistujat asettuivat tilaan vapaasti, mutta välttämällä selkeää ympyrämuotoa; tällä pyrittiin välttämään kommunikaation kulkeminen yhteisen keskustan kautta ja mahdollistamaan siten vapaampi energian liike.

Sivuaskeleessa itse matriisin esipuheena nähtiin tämän jälkeen Z-scoren tanssijoiden päivästä toiseen vaihtuva lyhyt aamutanssi. Sen jälkeen alkoi puhe unista. Sana oli täysin vapaa, kuka tahansa sai kertoa unesta, joka tuli mieleen tai muista assosiaatioista, joita matriisin aikana heräsi. Ohjeistuksessa neuvottiin välttämään tulkintaa, mikä ennen pitkää alkoi tuntua veteen piirretyltä viivalta. Huomasin pohtivani sitä, missä vaiheessa minä tai joku muu alkaa tulkita. Erityisesti tämä raja tuntui rikkoutuvan matriisin vetäjän kautta: varsinkin kun itse Lawrence veti matriisin *Yökylässä*-esityksen jälkeisenä aamuna, näyttäytyivät hänen kesken matriisin käyttämänsä yhteenvetomaiset puheenvuorot minulle hyvin selvästi tulkintoina. Vajaan tunnin mittaisen kollektiivisen puheosuuden jälkeen matriisin antia purettiin yhteisen piirtämisen kautta, ainakin niillä kerroilla, joilla olin mukana.

Matriisissa korostui moniäänisyydestä kehkeytyvä yhteinen polku, tilallisen ja mielentilallisen ihmisverkoston syntyminen sekä arkipäiväisen, fiktiivisen, sosiaalisen ja esityksellisen päällekkäisyys. Joka-aamuista sosiaalisen unennäön matriiseista festivaalin päivät purkautuivat moninaisiksi esityksellisyyden kerrostumiksi.

... Yhteiskuntamme palvelevat meitä hyvin muistuttaessaan yhteisten rajoitustemme kauheudesta...

Sosiaalisen koreografian tilana Valssaamo teki sisäänastujasta tanssijan, tilassa vaeltelusta askelia jossain suuressa tuntemattomassa teoksessa, suhteista muihin tilassa olijoihin tavallista merkittävämpiä. Karu halli oli samaan aikaan kevyen kotoinen ja kevyen taiteellinen. Taiteen raja tuntui häilyvältä, eikä aina ollut varma oliko teoksen sisällä vai pelkässä elämässä. Kesken viattoman oleskelun näkökulma saattoikin vaihtua, ja oleskelija löysi itsensä osana koreografiaa.

Ajatus sosiaalisesta koreografiasta tuntuu perustuvan katsojalähtöiseen taidekäsitteeseen – mikä tahansa tilanne muuttuu taiteeksi, tanssiksi, kun alan katsoa sitä sellaisena. Tämä on herkullinen ajatus yleisön kannalta. Yleisö saa sen myötä valtaa osallistua sen määrittelyyn, missä taiteen rajat kulkevat, mistä teos alkaa ja mihin se loppuu. Saatoinkin alkaa katsoa vaihteeksi yleisön odotusta

Kaapelitehtaan aulassa koreografiana/taiteena ja taiteilijoiden huolella valmistamaa teosta Zodiakin näyttämöllä ei-koreografiana/pelkkänä elämänä. Vaikka sosiaalisen koreografian näkökulmasta voisi väittää, että ei-koreografista tilaa ei ole olemassakaan.

... ne [terveet valtiot] luottaisivat kansalaisuudessaan syvään koodattuihin sosiaalisen järjestyksen herkkyyksiin. Painon ja armon lakeihin...

Sivuaskel oli yleisöystävällinen, pehmeällä tavalla hämmentävä ja tekemisen intoa huokuva tapahtuma. Pehmeiden taustalla kaikuu myös poliittinen vire – sosiaalisuuden kautta tapahtuma tuntuu ehdottavan koreografista ajattelua yhteiskunnallisten kysymysten ratkaisukeinoksi tai ainakin käsittelytavaksi. Vaikka yleisö arvatenkin koostui niistä, jotka uutta tanssia jo muutenkin seuraavat, onnistui festivaali luomaan muotoja, jotka ainakin periaatteessa helpottavat kenen tahansa tietä uusimuotoisen taiteen äärelle. Vai olisiko yhteisöllisyydeltä tuoksuva tunnelma käynyt ahdistavaksi, jos olisin tullut tilaan täysin ulkopuolisena? Vaikea sanoa. Oletan, että suurin askel on kuitenkin paikalle saapuminen. Tila salli sinne asti itsensä liikuttaneille monenlaisia tapoja olla. Varsinaisille Zodiakin näyttämöllä ja Pannuhallissa tapahtuneille esityksille avointen muotojen voima tosin ei ollut niin mairitteleva – ainakin minulle niiden anti jäi kevyemmäksi kuin taiteen rajoja venyttelevän Valssaamon.

... Ota aikaa aistia viitekehysesä. Se näyttää mielikuvituksesi rajat.

Vain hölmöt jatkavat marssimista – viisaat tanssivat.

[Kursivoidut otteet *Sivuaskeleessa* esitetyn *Choreography for Blackboards* -esityksen yleisölle jaetusta Daghdá Dance Companyn julkaisusta Klien, Valk, Gormly: *book of recommendations. choreography as an aesthetics of change*. Käännös kirjoittajan.]